

infosheets

Uitingen van gehechtheidsrelaties

**tussen opvoeders en hun
kind in de basisschoolleeftijd
(6 t/m 11 jaar)**

De infosheets zijn een bewerking van Spruit, A., Uittenbogaard, R. & Noom, M.J. (2023). Uitingen van gehechtheidsrelaties tussen opvoeders en hun kind in de basisschoolleeftijd (6 t/m 11 jaar). Tijdschrift voor Orthopedagogiek, 5, 62-69.

specialisten
in trauma en hechting
basic trust

Problemen binnen de gehechtheidsrelatie tussen opvoeder en kind kunnen van invloed zijn op de sociaal-emotionele ontwikkeling. Daarom is het belangrijk dat er aandacht is voor gehechtheidsrelaties binnen gezinnen en indien er hulp moet worden ingezet, dat gezinnen passende ondersteuning krijgen..

Deze infosheets geven weer hoe veilige en onveilige gehechtheidsrelaties tussen ouders en kinderen in de basisschoolleeftijd (6-11 jaar) worden geuit en kan professionals helpen om alert te zijn op het thema gehechtheid.

Er worden vier verschillende type gehechtheidsrelaties weergegeven.

- Veilige gehechtheidsrelaties
- Vermijdende gehechtheidsrelaties
- Ambivalente gehechtheidsrelaties
- Gedesorganiseerde gehechtheid

Veilige gehechtheidsrelaties

Opvoeder kan omgaan met het gehechtheidsgedrag van kind

- Troost het kind
- Neemt tijd om te luisteren naar kind

Kind heeft positieve verwachtingen over de zorg en beschikbaarheid van opvoeder

- Verwacht dat opvoeder er voor hem zal zijn als hij opvoeder nodig heeft
- Verwacht sensitieve zorg

Kind zoekt toenadering tot opvoeder bij stress

- Vraagt hulp en laat zich troosten
- Kan ook op afstand (via telefoon)
- Kan behoefte aan nabijheid even uitstellen als opvoeder weg is

Kind exploreert adequaat

- Kind neemt initiatief tot activiteiten, maar houdt ook verbinding met opvoeder
- Vertelt over wat hij mee maakt

Opvoeder beleeft warme gevoelens t.o.v. kind

Kind uit behoeften en emoties aan opvoeder

Opvoeder ondersteunt exploratie van kind

- Leert kind met anderen spelen
- Geeft kind autonomie binnen kaders
- Opvoeder kan loskomen van kind

Opvoeder kan behoeften en emoties van het kind begrijpen, daarop afstemmen en reguleren

- Begrijpt waarom kind verdrietig/ boos is
- Blijft rustig bij negatief gedrag
- Voorspelbaar voor kind
- Kan zich verplaatsen in kind
- Weet wat kind leuk vindt

Er is ontspannen contact tussen kind en opvoeder

Kind kan adequaat afscheid nemen en herenigen

Vermijdende gehechtheidsrelaties

Opvoeder praat oppervlakkig over het kind

- Ontkent problemen, of legt probleem bij kind
- Negatieve, sarcastische uitspraken

Kind is overdreven zelfstandig voor zijn leeftijd

- Maakt geen gebruik van opvoeder als hulp- of steunbron

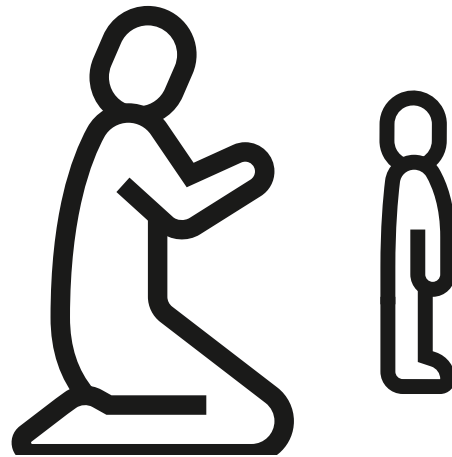
Kind exploreert te gemakkelijk, zonder contact te behouden

Kind negeert opvoeder, houdt contact af

- Kind oogt in contact met de opvoeder emotioneel vlak
- Toont weinig emotie, lijkt deze te onderdrukken

Opvoeder waardeert/stimuleert de overmatige zelfstandigheid van kind

- Heeft hoge verwachtingen van wat kind moet kunnen
- Moeite met bieden van begrenzing en bescherming

Kind richt zich op prestaties om gezien te worden door opvoeder

Kind zoekt bij stress geen toenadering bij de opvoeder

Opvoeder is consequent insensitief en weinig beschikbaar

- Kan niet goed met stress van kind omgaan
- Houdt contact af
- In beslag genomen door eigen activiteiten of telefoon
- Biedt weinig begeleiding in het aangaan van leeftijd-sadequate vriendschappen

Opvoeder is weinig gevoelig t.o.v. belevingswereld kind

- Geen goed beeld van wat kind ervaart
- Begrijpt kind en diens emoties niet

Weinig interactie tussen kind en opvoeder

Ambivalente gehechtheidsrelaties

Opvoeder ervaart hoge opvoedingsbelasting

Opvoeder is inconsequent sensitief en beschikbaar

- Lukt de ene keer wel om adequaat te reageren, maar is andere keer geïrriteerd en afwijzend

Opvoeder neemt weinig leiding in contact met kind

- Opvoeder probeert grote emoties van kind te vermijden, bijv. door toegeven
- Moeite met stellen van grenzen en deze vasthouden
- Onduidelijk, twijfelende signalen

Opvoeder is overmatig beschermend, bezorgd

- Biedt weinig ruimte om te exploreren
- Moeite met loslaten
- Rusteloos als kind uit zicht is
- Angstig over kind
- Denkt dat kind minder aankan dan het kan

Kind exploreert weinig

- Gaat weinig sociaal contact aan met leeftijdsgenoten
- Vindt het lastig om niet in contact te zijn met opvoeder
- Moeilijk afscheid nemen

Kind laat overdreven gehechtheidsgedrag zien

- Eist opvoeder op
- Weinig mogelijkheid om gehechtheidsbehoefte uit te stellen
- Grootse uitingen van behoeften aan opvoeder

Kind is overmatig afhankelijk van opvoeder

- Weinig vertrouwen op zichzelf
- Veel bevestiging van opvoeder nodig
- Veel om hulp vragen

Kind zoekt toenadering tot opvoeder bij stress, maar kalmeert niet

- Emotionele uitbarstingen houden lang aan
- Blijft contact met opvoeder vasthouden

Beperkte differentiatie tussen kind en opvoeder

- Weinig eigen identiteit
- Emoties van kind en opvoeder worden sterk door elkaar beïnvloedt

Gedesorganiseerde gehechtheidsrelaties

Er is sprake van een verstoord affect tussen kind en opvoeder

- Geen begrip voor elkaar, raken van elkaar in de war
- Wantrouwen
- Veel negatieve gevoelens of gevoelens uitgeschakeld
- Zeer beperkt mentaliserend vermogen

Opvoeder kan het kind niet adequaat begeleiden bij exploreren

- Laat kind in gevaarlijke settings
- Biedt geen bescherming, toezicht

Er is sprake van rolomkering in de interactie tussen opvoeder en kind

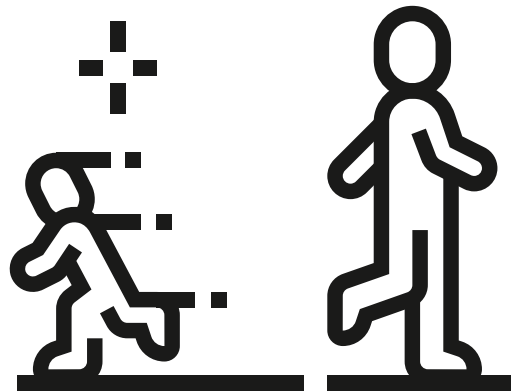
- Kind heeft regie in handen
- Kind zorgt voor opvoeder en opvoeder laat zich verzorgen
- Niet passende gelijkwaardigheid in contact

Opvoeder is onvoorspelbaar, beangstigend of intrusief

- Heftige emotionele uitbarstingen/reacties
- Overmatige controle of grensoverschrijdend
- Onbetrouwbaar
- Vaak zelf getraumatiseerd
- Hulpeloos, onderdanige opstelling
- Sluit zich af, dissocieert, vluchtgedrag, verslaving

Kind laat een inconsistent, tegenstrijdig en snel wisselend patroon van gehechtheidsstijlen zien

- Onvoorspelbaar gedrag

Kind laat een extreme reactie op stress en in conflict met de opvoeder zien

- Totale ontregeling
- Zeer pleasend gedrag
- Kan gehechtheidsbehoefte niet uitstellen

Kind heeft gedragsproblemen in interactie met de opvoeder

- (Verbaal) agressief
- Zeer driftig
- Moeilijk aan te sturen

Kind laat moeilijk te lezen gehechtheidssignalen zien aan opvoeder

- Kan behoeften niet goed uiten
- Regressie of bizar gedrag
- Roept afwijzing op met gedrag

Kind laat signalen van trauma zien in interactie met de opvoeder

- Trauma thema's in spel
- Hyper- of hypoarousal
- Angstig tijdens fysiek contact of in bijzijn van opvoeder